

● — pointa

BŘEZOVÝ háj

Lukáš Zárybnický

Březový háj

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.pointa.cz
www.albatrosmedia.cz

Lukáš Zárybnický

Březový háj – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

BŘezový háj

Lukáš Zárybnický

Text ©Lukáš Zářybnický, 2021

Obálka ©Monika Pavlovičová, 2021

ISBN tištěné verze 978-80-7650-470-7

ISBN e-knihy 978-80-7650-616-9 (1. zveřejnění, 2021) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7650-617-6 (1. zveřejnění, 2021) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-7650-615-2 (1. zveřejnění, 2021) (ePDF)

I.

Ležím v trávě na zádech se zavřenýma očima a snažím se vnímat jenom svůj dech. Nic jiného. Dýchám pomalu, zhluboka. Ruce mám sepnuté na hrudi a cítím těžké úder srdce. Jako by do mě někdo bušil pěstmi. Nespál jsem už několik dnů a jsem vyčerpaný, na pokraji sil.

Paprsky slunce mi dopadají na tvář. Cítím jejich dotek, jak se mě snaží zahřát, uklidnit, ale jako bych je necítil na své kůži. V nedalekém údolí duní hromobití, ale já ho slyším tlumeně, z hrozných dálek. Připadám si nepřítomně, malátně, skoro jako ve snu. Vzbud' se! Vzbud' se! Přikazuji si, ale marně.

„Erichu? Kde se schováváš?“

Slyším nedaleké volání, ale neodpovídám. Chci ještě odpočívat a vzpomínat na dětství, které mi připomnělo. Rodiče na mě podobně volali, když jsem se ztratil na procházce v březovém háji. To mi tenkrát bylo sotva pár let. Je to jedna z mých prvních výrazných vzpomínek a dneska mi přijde úsměvné, jak moc jsem rodiče vyděsil. Co by si pomysleli asi teď, kdyby mě tady viděli?

Pamatuju se, jak tehdy koruny stromů těžce skrápěly krupěje deště a burácející hromy ohlušovaly všechno v okolí, pamatuju se, že jsem ještě neuměl mluvit, neznal strach. Život mi tehdy jako malému klukovi připadal bezprostřední. Nad ničím jsem si nelámal hlavu, ničemu jsem nerozuměl. Neexistovala budoucnost, minulost končila výpraskem. Neměl jsem žádné povinnosti a mohl jsem si dělat, co jsem chtěl, co mě napadlo. A tak jsem se i ztratil.

Vzpomínám si, jak jsem měl koruny stromů v nedohlednu a já si představoval, že někde tam nahoře existuje jiný, mně ještě neznámý svět. Tehdy jsem myslel, nebo spíš věděl, že z takového místa jsou hvězdy a slunce, jindy tak nedosažitelné, blízko, blízko téměř na dosah rukou.

Živě si vybavuju a pociťuju na své kůži, na svých vlasech vlhkost a chlad, jak tehdy sílil déšť a s ním i můj pocit, že voda pohltí les, že pohltí i mě, ještě dřív, než se naučím mluvit jako moji rodiče, než pochopím, proč se matka usmívá, když se otec vrací z práce.

Později mi rodiče vyprávěli, že jsem se ztratil sotva na pár minut. Těch pár minut pro mě bylo ale celou věčností a vědomí, že jsem tehdy našel nový, nepoznaný svět, tam někde v korunách stromů, už zůstalo zakořeněno a skryto hluboko v mém nitru.

Při vzpomínce na dětství mi koutek rtu lehce škubne do úsměvu, cítím se lehce, jako bych se přenesl zpátky v čas a prostoru, do doby, kdy jsem se mohl bezstarostně ztrácet v lese, do doby, kdy jsem nerozuměl ani slovům, kdy jsem neměl žádný rozum, kdy jsem měl jenom nepopsanou čistou dětskou duši.

„Erichu? Erichu?“

Štve mě, že nemůžu mít ani chvíli klidu, chvíli samoty. Těžké kroky se pomalu blíží a moje siesta definitivně končí.

„Do prdele, Erichu, kde seš!“

„Tady, ty blbče, kde bych byl,“ okřiknu příchozího, otevřu bolavé oči a pozoruju nebe. Nejsou na něm žádné mraky, je blankytně modré a na první pohled je celé poseto hejny vlaštovek. Marne se snažím vybavit si, jaké to bylo pozorovat vlaštovky skrz větve stromů u dědy na zahradě. Velmi dobře si uvědomuju svůj vědomý, chtěný omyl, svoji smyšlenou fantazii, vlaštovky přece nemohou vydávat takový ochromující jekot. Zacpu si uši, ale pořád ten hluk slyším. Bojím se, že se ho už nikdy nezbavím.

Stejně jako já pozorují oblohu tisíce dalších, kteří nejsou k rozoznání jeden od druhého. Stejná uniforma, stejný výraz. Je odpoledne 12. května 1940 a nad našimi hlavami nelétají vlaštovky, ale desítky a stovky bombardérů štuka, zatímco my na zemi se chystáme vkročit do francouzského města Sedanu a překročit řeku Mázu.

Strach mnou cloumá, když se dívám na nebe nad sebou. Nevinost a nevědomost toho malého kluka, ztraceného v dešti a v lese, ustoupila tvrdé, neúprosné logice – je válka. Čas popřít člověka a život. Už dávno nejsem ten kluk, který nic nechápal, který nevěděl,

co znamená smrt, který nevěděl, co znamená ublížit. Teď už mám rozum a povinnosti a dávno vím, že mi granát může utrhnout nohu, že mě kulka může usmrtit a že když nezabiju toho druhého já, zabije on mě. Už dávno se ze mě vytratilo dětské nadšení a radost ze všeho, moje myšlenky nad světem kolem se už omezují jenom na krutý, nevyhnutelný zítřek.

Za poslední rok jsem toho musel pochopit až moc. Před rokem jsme vstoupili do války s Francií, a ať jsem v té době šel kamkoliv, všude byl cítit strach, že nás Francie napadne, že bude zase parazitovat na nás, obyčejných malých lidech. Ale my jsme přece válku na nikom nežádali! My jsme ji nechťeli! Všude bylo cítit odhodlání našeho národa a mé generace nepřipustit znovu tu bídu, do které Francie už před dvaceti lety uvrhla naše rodiny. Potupná Versailleská smlouva se už nebude nikdy opakovat! Nesmí!

Podobné vzpomínky mě zatvrzují, nepochybuju o tom, že nám nezbylo jinak než Francii čelit všemi dostupnými prostředky. Jsme v právu, aspoň v tom mám jasno. Nemohli jsme přece vyčkávat, až se nepřítel seskupí na hranicích a zaútočí na nás. Ne, museli jsme podniknout invazi první, museli jsme se bránit, a tak jsme vtrhli do Belgie.

Trvá to teprve pár dní, co se jejím územím řítí naše divize. Takové obrovské množství lidí a vojenské techniky jsem nikdy neviděl, ani na vojenské přehlídce. Při přejezdu Belgií jsem si připadal jako kapka v moři, které se rozlévalo belgickými městy, loukami a poli, jako bezvýznamné kolečko v ohromném železném soukolí wehrmachtu.

Divize, které se valí na západ, mají za úkol nepříteli zmást, vylákat. Hlavní útok se plánuje zde na jihu, u Sedanu, a já budu u toho. „Tady seš! Se tady schováváš v trávě nebo co?“

Naklání se nade mnou Jürgen, vysoký, vyhublý, asi dvacetiletý voják, se kterým jsem se seznámil a skamarádil během výcviku, když jsme oba vyfasovali za pozdní ranní nástup za trest noční službu. Jak se později ukázalo, nebyl to náš poslední trest a podobných nucených úkolů mně i Jürgenovi rychle přibývalo, takže jsme měli hromadu času zjistit, že si rozumíme ve spoustě věcí.

Ze začátku jsem se s ním snažil bavit o válce, o straně, o táborech Hitlerjugend, ale nakonec jsme našli daleko zajímavější téma. Holky. Do těch jsme se oba děsně snadno zamilovávali. Brunety, blondýny, rzrky, bylo nám to jedno, brali bychom kteroukoliv, ale světe div se, moc úspěšný ani jeden z nás nebyl. Jo a oba milujeme biografy, o těch dokážeme povídat celé hodiny, a taky jsme vášniví houbaři. Nekecám, opravdoví houbaři. Já k lesům tíhnul už od doby, co jsem se v nich ztrácel jako kluk, a kdyby mě někdo postavil po dešti v létě ke kraji lesa, tak se dva dny budu toulat v jeho hlubinách.

„Nemůžu si snad ani na chvilku lehnout? Tak co jsi zjistil?“ ptám se trochu nevrle a bez zájmu.

„Město nechali bez boje. Stáhli se na kopec za řeku a vyčkávají. Typický Francouzi.“

„Jsou to sračky,“ posmívám se a jsem rád. Čím budou od nás dál, tím líp.

„To jo.“

„Víš, kdy se budeme přesouvat na frontu?“ vyzvídám.

„Už večer by měly první jednotky vtrhnout do města.“

„Snad tady ještě do zejtrka vydržíme, do žádnýho města se mi nechce. Pojd', zajdeme si pro poštu,“ navrhuju.

Vojenská pošta Feldpost je pro nás vojáky nepostradatelná, zajišťuje nám jediný kontakt s vnějším, normálním světem. Rodiny nám píšou o svých starostech a problémech, které nám připadají cizí a nechápeme je, a my píšeme o našich problémech a ty zase nechápou oni. Je to jako střet dvou rozdílných světů, ve kterých stejná věc znamená to samé.

Jürgen mi podává ruku, aby mi pomohl vstát, ale na poslední chvíli s ní ucukne a já padám plnou vahou s nadávkami do trávy.

„Děláš si srandu? Abych ti to nevrátil, pitomče,“ vztekám se naoko.

„No, no, uklidni se,“ směje se na mě.

„Seš ten nejhnusnější rzrek v armádě, to si uvědom,“ posmívám se mu, ale sám se svojí střední výškou a kaštanovými vlasy nejsem zrovna prototypem vzorového árijce.

„Nepřeháněj.“

„Nepřeháním, a taky asi jedinej. Co ty seš za Němce?“

„Podobně se ptali i na náboru, ale stejně mě vzali,“ usmívá se Jürgen vysokým, ale přitom příjemným smíchem.

Jdeme táborem k poště a cestou míváme znechucené tváře vojáků. První dny války si vůbec neužíváme, ani nemáme jak, když jedinou zábavou jsou tady karty. Taky naše sny o armádě vybavené nevěstkami na každém kroku se rychle rozplynuly, a dokonce ani opilost dneska není tolerována, protože armáda může dostat okamžitý rozkaz k dalšímu postupu.

Už vidíme stanoviště pošty. Před civilními vozidly jsou rozestavěné stoly s abecedně seřazenými příhrádkami příchozí a odchozí pošty. Obě zejí prázdnotou. Za stoly sedí znuděně několik úředníků a my přistoupíme hned k prvnímu z nich.

„Copak, chcete poštu, chlapci?“ hledí na nás malý obtloustlý úředník.

„Tu bychom rádi,“ klukovsky mu jako ve škole přikyvuju.

„Od maminky s tatínkem, co?“ vysmívá se nám jako malým cucákům a bohužel má pravdu. Žádná slečna na mě doma nečeká a jestli si Jürgen nenašel dneska ráno nějakou tady na louce, tak na něj taky ne.

„Tady Jürgen vyhlíží dopis od nevěsty, čeká s ním dítě,“ povídám a Jürgen mě našťavaně probodává očima.

„Ten zrzek, jo? Ten určitě,“ pochybuje úředník a nahlas se směje.

Jürgen je čím dál našťvanější a já mám aspoň škodolibou radost. Podobné legrácky a špičkování nás v armádě drží nad vodou.

„I kdyby vám psala třeba rovnou Marlene Dietrich, tak máte smůlu. Dopisy trčí někde v Ardenách a bůhví kdy se doručí. Zkuste to třeba zejtra,“ dává nám najevo, abychom ho už neobtěžovali a konečně odešli.

„Kdybyste si tady dal ceduli, že žádná pošta není, tak byste sobě i nám ušetřil čas,“ vmete mu do tváře za posměšky s přítelkyní Jürgen.

Jürgen je vůbec jeden z těch chytřejších vojáků, které jsem v armádě potkal. Pochází z chudé rodiny, takže neměl nikdy nic zadarmo a musel se naučit životem protloukat. Třeba v kasárnách mu to šlo na výbornou a byl schopný obrát v kartách poddůstojníky o půlku žoldu. Tu pak posílal domů rodině na přilepšenou.

Úředníka naštvalo, že si z něj dělá srandu takový nejapný zrzavý mladík. Plešatá hlava mu rudne a vypadá, že každou chvíli praskne. Do toho na něj Jürgen provokativně civí a div že u toho nevyprskne smíchy.

„Ty seš mi nějak chytřej. A drzej. Víš co? Víš co? Vodprejskni, a to hodně rychle!“ vzteká se úředník a Jürgen to už nevydrží, nahlas se směje a já s ním. Úředník před námi couvá a neví co s námi, ale má štěstí. Už nás nebaví ho dál trápit a narychlo se poroučíme pryč.

„Tak my to zkusíme zase jindy, na shledanou, pane,“ snažím se nesmát, když se s ním loučím.

„Nazdar,“ procedí úředník kysele mezi zuby a štráduje si to k vedlejšímu stolu za dalším pracovníkem pošty.

Pomalu odcházíme, ale ještě zaslechneme, jak se na pracovníka vzteká a vyšiluje, proč nemají před stanovištěm ceduli, že dneska žádná pošta nedorazila.

Vydáváme se ke skupince vojáků, kteří postávají nedaleko stanoviště pošty a asi nemají nic lepšího na práci. S jedním z nich se dávám do řeči s úmyslem z něj vymámit nějakou cigaretu. V armádě máme denní přiděl šesti kusů a každý si ty svoje střeží jako oko v hlavě. To mi přece nemůže stačit. V Německu se sice kouření dávno přestalo nosit a Führer sám vydává jednu protikuřáckou vyhlášku za druhou, ale stejně nedokážu přestat kouřit jen tak. Dokonce jsem před pár lety s kluky v Hitlerjugend musel vyvěšovat po městě protikuřácké plakáty, ale jak mi mohl pomoci přestat kouřit pitomý plakát? Kouřím od dvanácti a je to silnější než já.

„Jestli jdeš na poštu, tak nemusíš. Prej se poztrácela někde v Ardenách nebo co,“ přátelsky spustím na vojáka.

„Chraň bůh, na poštu jsem nešel. Tam by mě čekal maximálně tak dopis od matky, ve kterém by mi jako v každém dopise pořád dokola vyčítala, že píšu málo. To tak. Doted' nepochopila, že jsem v armádě a že nemám čas jí vypisovat každé den,“ stěžuje si.

Sám mám s posíláním pošty domů špatné svědomí. Nepíšu tak často, jak by si rodiče přáli, už je to přes týden, co jsem jim poslal poslední dopis. Nad čím asi přemýšlejí, nemají o mě strach? Jasně že mají,

ale je to pravda, není to tak jednoduché najít si na vojně čas, abych si mohl vypisovat dopisy, a navíc jsou teď problémy s poštou. Napíšu jim, jen co bude pošta fungovat a až budu mít trochu času, uklidňuju se.

„A taky mi matka psala, abych jim domů co nejdřív poslal nějaký dobrý francouzský víno, no věřil bys tomu?“ krouťí hlavou.

„Máš teda náročnou matku, to teda jo. To tý mý stačí občas napsat a je ráda,“ usměju se na něj.

„Takže kdepak, na žádnou poštu,“ pokračuje voják. „Došly mi cigarety, tak se tady v okolí potloukám a poptávám ostatních, jestli jim nějaký nezbyly navíc. Je ti asi jasný, že najít tady nějakýho dobrýho samaritána je pěkně složitéj úkol,“ poučuje mě.

Přikyvuju, že mu rozumím, ale zklamání je na mně znát. Dlouhé vteřiny nic neříkám a koukám jako bez duše před sebe. Tak z něj žádnou cigaretu nedostanu, povzdechnu si.

„Koukám, že tebe se nemá cenu ptát. Ty seš na tom stejně blbě jako já, co?“ lítostně na mě mrkne.

Zase se zkřiveným úsměvem přikývnu a loučím se s ním. Jürgen můj odchod zahlédne a jde za mnou.

„Tak co? Žádný cigára?“

„Žádný, ty?“

„Žádný. S těma cigárama je to tady stejně zoufalý jako s holkama,“ povzdechne si Jürgen.

„Tak jdeme pryč, tady už nic nevymyslíme.“

Kráčíme táborem zpět k našim tankům. Oba jsme v jiné tankové posádce, takže se za chvíli budeme muset rozdělit.

„Jak jste zvládli přesun z Německa?“ vyptávám se.

„Hotová noční můra.“

„Co se stalo?“

„Ale, Klause si pamatuješ? Povídal jsem ti o něm.“

„Zhruba, co s ním?“

„Tomu bláznovi hráblo v palici a celou cestu vůbec nepromluvil.“

„To není taková hrůza, toho bych klidně bral v našem tanku. Já tam mám totiž jednoho otravu, Ottu, kterej nezavře pusu ani na minutu, takže pro mě by byl takovej Klaus proti němu milionovej.“

„Nevíš, o čem mluvíš, toho bys v tanku fakt nechtěl. To bylo něco strašidelnýho. Celou cestu na mě civěl a syčel.“

„Jak to myslíš, že syčel?“

„No prostě syčel. Jako třeba had. Bylo to fakt divný.“

„A už je v pohodě?“

„Už nesýčí, tak snad už jo. Byl i na prohlídce u doktora a poslali nám ho nazpátek, takže snad je v pořádku.“

„Třeba to jenom zkoušel, aby se dostal na propustku na hlavu domů z armády. Takovejch je a bude, však uvidíš sám.“

„Já ti nevím. Jestli jo, tak tenhle to hrál fakt parádně. No a on má u nás hlavně na starosti dělo, tak bych nechtěl, aby měl vymeteno v palici a páčil třeba po svejch. Nebo po hadech, co já vím.“

„Nejsme v džungli, tady moc hadů nebude. To bude v pohodě.“

„Snad. Támhle ten. To je Klaus,“ zastavíme se a Jürgen ukazuje směrem k postavě opírající se o panzer. Bledý a otrávený voják, vypadá jako kterýkoliv jiný tady v táboře. Nevidím na něm nic, čím by se lišil.

„Vždyť je docela normální.“

„Měls ho vidět včera, to bys mluvil jinak,“ přesvědčuje mě Jürgen.

„Každej má občas slabší chvíli.“

„To jo. Dáš si panáka?“ nabízí mi, já neodolám a kráčíme směrem k jeho tanku.

Zatímco Jürgen hledá v batohu placatku, já si všímám, že mě Klaus pozoruje. Koukáme na sebe, nikdo z nás nemluví a já se cítím nesvůj.

„Nazdar,“ pozdravím ho, abych prolomil trapné mlčení.

„Zdar, kamarád od Jürgena, co?“ promluví na mě nesměle Klaus.

„Jasně,“ odpovídám a blíž si ho prohlížím. Je jako uzlíček nervů, třese se, je vystrašený. Bude se muset v armádě ještě otrkat a zvyknout si jako každý jiný. Nic jiného mu ani nezbývá, válka není žádný med.

„Máš dost divný oči. Něco s nima je,“ překvapí mě Klaus a beze-lstně na mě civí.

„Normální, modré oči. No ne? Ty by snad měly být v pořádku, jestli se nepletu,“ pokouším se odlehčit tenhle rozhovor a trochu se bojím, aby na mě nezačal Klaus syčet.